

PRZEGLĄD HISTORYCZNO-WOJSKOWY

Rocznik XVIII (LXVIII)
Nr 4 (258)

WOJSKOWE BIURO HISTORYCZNE
im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego

2016
Warszawa

Rada Naukowa PHW

dr hab. prof. WSKSiM w Toruniu Sławomir Cenckiewicz (przewodniczący RN PHW)

prof. Marek Chodakiewicz (USA)

dr hab. prof. UW r Piotr Cichoracki

dr hab. prof. Uczelni Łazarskiego Marek Gałęzowski

dr hab. prof. UW r Tomasz Głowiński

dr hab. prof. UW r Grzegorz Hryciuk

ppłk dr Lech Kowalski

dr hab. prof. UMCS Robert Litwiński

prof. Jerzy Maroń

prof. Mirosław Nagielski

dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski

prof. Iwan Patrylak (Ukraina)

prof. Waldemar Rezmer

prof. Matthew Schwonek (USA)

prof. Wojciech Skóra

dr hab. prof. UWM Tomasz Strzeżek

dr hab. Mirosław Szumiło

płk dr hab. prof. ASzW Juliusz S. Tym

prof. Jonas Vaicenonis (Litwa)

prof. Mariusz Wołos

Kolegium redakcyjne

dr Daniel Koreś – redaktor naczelny

e-mail: d.kores@ron.mil.pl

dr Jerzy Kirszak – zastępca red. naczelnego

e-mail: j.kirszak@ron.mil.pl

mgr Krzysztof Widziński – sekretarz redakcji

e-mail: k.widzinski@ron.mil.pl

dr Konrad Paduszek – członek redakcji

e-mail: k.paduszek@ron.mil.pl

dr Jacek Jędrysiak – członek redakcji

e-mail: j.jedrysiak@ron.mil.pl

dr Paweł Skubisz – członek redakcji

e-mail: p.skubisz@ron.mil.pl

dr Arkadiusz Tuliński – członek redakcji i redaktor językowy

e-mail: a.tulinski@ron.mil.pl

PRZEGLĄD HISTORYCZNO-WOJSKOWY

Rocznik XVIII (LXVIII)
Nr 4 (258)

WOJSKOWE BIURO HISTORYCZNE
im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego

2016
Warszawa

© Wojskowe Biuro Historyczne 2016

Wszelkie prawa zastrzeżone

Recenzenci naukowci:

dr hab. Andrzej Aksamitowski, dr hab. Sławomir Augustowicz, dr hab. prof. UW Piotr Cichoracki, prof. Jerzy Eisler, dr hab. prof. Uczelni Łazarskiego Marek Gałęzowski, dr Przemysław Gawron, dr hab. prof. UW Tomasz Głowiński, dr Zbigniew Hundert, dr hab. prof. UW Grzegorz Hryciuk, dr hab. prof. UPH Stanisław Jaczyński, dr Marek Jedynek, dr Piotr Kroll, prof. Krzysztof Kubiak, dr hab. prof. UMCS Robert Litwiński, prof. Jerzy Maroń, dr hab. Janusz Mierzwa, prof. Grzegorz Mazur, prof. Mirosław Nagielski, dr hab. prof. IH PAN Marek Ney-Krwawicz, prof. Grzegorz Nowik, dr hab. prof. UKSW Janusz Odziemkowski, prof. Karol Olejnik, dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski, dr Michał Piekarski, dr hab. prof. UW Jacek Piotrowski, prof. Bogusław Polak, prof. Jerzy Przybylski, dr hab. prof. MWSH-P Tadeusz Rawski, prof. Waldemar Rezmer, prof. Wojciech Skóra, dr hab. prof. UWM Tomasz Strzeżek, dr Jan Szkudliński, dr Tomasz Toborek, płk dr hab. prof. ASzW Juliusz S. Tym, dr Andrzej Wesołowski, dr hab. UW Filip Wolański, prof. Wojciech Włodarkiewicz, prof. Mariusz Wołos, prof. Janusz Zuziak

Skan dokumentu o powołaniu „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” ze zbiorów
Centralnego Archiwum Wojskowego

ISSN 1640-6281

Redakcja „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” informuje, że wszelkie wnioski, opinie i refleksje sformułowane w opublikowanych tekstach są wyrazem poglądów ich autorów

Redakcja techniczna i skład:

I-bis Usługi Komputerowe Wydawnictwo S.C.

www.i-bis.com.pl

Druk:

I-bis Usługi Komputerowe Wydawnictwo S.C.

Wersją pierwotną (referencyjną) czasopisma „Przegląd Historyczno-Wojskowy”
jest wersja papierowa

Adres redakcji

ul. Pontonierów 2A

00-910 Warszawa 72

fax 261-813-144

e-mail: wbh.phw@ron.mil.pl

Spis treści

Od redaktora naczelnego	9
ARTYKUŁY I STUDIA	
Andrzej Drzycimski, Losy westerplaczków	13
Marek Gałęzowski, „Konkurencja” dla Związku Walki Zbrojnej? Relacje Tajnej Armii Polskiej z ZWZ i misja por. Zygmunta K. Nowakowskiego	47
Marek Jedynak, Zasady stosowania kryptonimów i szyfrów w korespondencji służbowej Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK (1943/1944 r.)	73
MISCELLANEA BIOGRAFICZNE	
Grzegorz Kulka, Śledztwo Biura Rejestracyjnego w sprawie gen. dyw. Kazimierza Ładosia w latach 1939–1940	99
Wanda Krystyna Roman, Powojenne losy gen. Nikodema Sulika	115
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	
Bartosz Staręgowski, Rejestr pospolitego ruszenia powiatu poznańskiego z 28 sierpnia 1649 r.	141
RECENZJE, OMÓWIENIA I POLEMIKI	
Piotr Stawecki , Henryk Bułhak, O Piłsudskim, Dmowskim i zamachu majowym. Dyplomacja sowiecka wobec Polski w okresie kryzysu politycznego 1925–1926	153
Przemysław Benken, O bitwie o Hue z 1968 r. na kanwie najnowszej książki Patryka Masnego	168
Waldemar Grabowski, Jedni nieśli buławy, drudzy – buzdygany... Rzecz o książce Jacka Gutowskiego	176
Noty o autorach	182
Spis treści rocznika 2016	183

Table of contents

From the editor in chief	9
ARTICLES AND STUDIES	
Andrzej Drzycimski, Fates of the defenders of the Westerplatte	13
Marek Gałęzowski, „Competition” for the Union of Armed Struggle? Relations between the Secret Polish Army and UAS and the mission of lieutenant Zygmunt K. Nowakowski	47
Marek Jedynak, Rules of application of code names and ciphers in the official correspondence in the Radom and Kielce District of the Home Army (1943–1944)	73
BIOGRAPHIC MISCELLANIES	
Grzegorz Kulka, Registration Bureau investigation towards Major General Kazimierz Ładoś in 1939–1940	99
Wanda Krystyna Roman, Post-war fates of general Nikodem Sulik	115
SOURCE MATERIALS	
Bartosz Staręgowski, Register of the Poznan county’s mass levy of 28 August, 1649	141
REVIEWS, DISCUSSIONS AND POLEMICS	
Piotr Stawecki , Henryk Bułhak, On Piłsudski, Dmowski and the May Coup. Soviet diplomacy towards Poland during the political crisis of 1925–1926	153
Przemysław Benken, On the Battle of Hue of 1968, basing on the latest book by Patryk Masny	168
Waldemar Grabowski, Some carried batons, others – maces... A piece on the book by Jacek Gutowski	176
Notes about the authores	182
Yearbook 2016 table of contents	183

Оглавление

От главного редактора	9
СТАТЬИ И ИССЛЕДОВАНИЯ	
Анджей Дрычимский, Судьбы защитников Вестерплатте	13
Марек Галензёвский, „Конкуренция” для Союза Вооружённой Борьбы. Отношения Тайной Польской Армии с СВБ и миссия поручика Зигмунта К. Новаковского	47
Марек Единак, Правила использования кодов и шифров в служебной корреспонденции Радомско-Келецкого Округа АК (1943/1944 г.)	73
БИОГРАФИЧЕСКИЕ СБОРНИКИ	
Гжегош Кулка, Расследование Регистрационного Бюро в отношении дивизионного генерала Казимира Ладося в 1939-1940 годах	99
Ванда Кристина Роман, Послевоенная судьба генерала Никодема Сулика	115
СПРАВОЧНЫЕ МАТЕРИАЛЫ	
Бартош Старенговский, Реестр народного ополчения Познаньского повета с 28 августа 1649 года	141
РЕЦЕНЗИИ, ОБСУЖДЕНИЯ И ПОЛЕМИКА	
Пётр Ставецкий, Генрих Булгак, О Пилсудском, Дмовском и майском перевороте. Советская дипломатия против Польши в период политического кризиса 1925–1926	153
Пшемислав Бенкен, О битве за Хюэ в 1968 г. на основе самой новой книги Патрика Масного	168
Вальдемар Грабовский, Одни несли дубинки, другие – булавы... О книге Яцека Гutowского	176
Заметки об авторах	182
Оглавление ежегодника 2016	183

Od redaktora naczelnego

Oddajemy do rąk Szanownych Czytelników kolejny numer „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” – 4 za 2016 rok. Równocześnie spieszę poinformować, że już niebawem, w ciągu najbliższych dwóch miesięcy, ukaże się także nr 1 za rok 2017.

Niniejszy numer naszego periodyku otwiera zupełnie unikalne odkrycie archiwalne pracownika WBH dr. Pawła Piotrowskiego, który w czasie kwerendy w zespole akt Gabinetu Ministra Obrony Narodowej w Centralnym Archiwum Wojskowym natrafił na dokument powołujący do życia „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 8 marca 1946 roku! Rozkaz nr 98 naczelnego dowódcy „odrodzonego” Wojska Polskiego marsz. Roli-Żymierskiego, podpisany przez niego własnoręcznie i kontrasygnowany przez szefa Sztabu Generalnego gen. Władysława Korczyca i zastępcę Roli-Żymierskiego ds. polityczno-wychowawczych gen. Mariana Spychalskiego, nigdy nie został zrealizowany w praktyce. Powodów anulowania tego rozkazu nie znamy – być może kiedyś uda się odnaleźć kolejne dokumenty w tej sprawie i będzie można wyjaśnić okoliczności rezygnacji z restytuowania „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” w 1946 r. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że sprawa wznowienia przez komunistów (Biuro Historyczne podlegało Głównemu Zarządowi Politycznemu) periodyku wydawanego przed wojną – i to pod swoją właściwą nazwą! – nie była dotąd znana historykom. Dlatego zdecydowaliśmy się zamieścić skan dokumentu na wstępie tego numeru i tym samym przybliżyć czytelnikom naszego czasopisma nieznaną rozdział z jego historii.

Ponadto dwie sprawy wymagają wyjaśnienia – pierwsza dotyczy numeracji roczników „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”. Otóż w 2014 r. ówczesna redakcja czasopisma omyłkowo zredukowała numerację rocznika o 10 lat – i tak zamiast rocznika LXVI pojawił się rocznik LVI. Błąd ten nie został skorygowany także w następnych latach i dlatego na okładce nr 2–3 za rok 2016 wydrukowano rocznik LVIII, a nie LXVIII. Pomyłka

w numeracji rocznika została wychwycona dopiero w tym roku przez sekretarza redakcji w trakcie pracy nad indeksacją ostatnich roczników PHW i niniejszym zostaje sprostowana.

Druga sprawa dotyczy recenzji książki Mariusza Wołosa pióra śp. prof. Piotra Staweckiego i dr. Henryka Bułhaka, która ukazała się w poprzednim, podwójnym numerze PHW. Ów tekst obecna redakcja czasopisma otrzymała w tece redakcyjnej, a więc w spadku po poprzednikach i w takiej formie został on opublikowany. Niestety, okazało się, że recenzja została – bez wiedzy jej autorów – skrócona, a precyzyjniej rzecz ujmując – w mechaniczny sposób wycięto jej końcowy fragment; na co zwrócił nam uwagę jeden z autorów, dr Bułhak. Pragnąc naprawić tę zupełnie niezamierzoną omyłkę, publikujemy wyżej wspomnianą recenzję ponownie, tym razem jednak w pełnym brzmieniu.

Życząc wszystkim Czytelnikom dobrej lektury, zachęcam do publikacji wyników swoich badań na łamach „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”, a szczególnie gorąco apeluję o nadsyłanie recenzji i artykułów recenzyjnych.

Daniel Koreś

WOJSKO POLSKIE
NACZELNE DOWÓDZTWO

161

Warszawa, dnia 8 marca 1946 r.

WOCZ. 1946 r.
NACZELNY DOWÓDCA W.P.
Wpł. do 26. III 1946 r. Nr. 454
zapisników =

ROZKAZ ORGANIZACYJNY Nr. 98

W celu udostępnienia Wojsku i społeczeństwu prac i badań
Biura Historycznego Głównego Zarządu Pol. Wych.

roz k a z u j e :

- 1/ stworzyć czasopismo kwartalne p.t. "PRZEGLĄD HISTORYCZNO-WOJSKOWY",
które będzie organem Biura Historycznego Głównego Zarządu Pol. Wych.
- 2/ Kierownictwo i nadzór nad czasopiśmem obejmie Biuro Historyczne
a personel redakcyjny i wydawniczy dostarczy sekcja redakcyj-
no-wydawnicza Biura Historycznego.
- 3/ Nakład "PRZEGLĄDU HISTORYCZNO-WOJSKOWEGO" ma wynosić 5 tysięcy
egzemplarzy, z czego 2.000 przeznaczyć dla wojska, a 1.000 dla
organizacji paramilitarnych i społecznych. Objętość numeru może
wynosić do 200 stron druku.
- 4/ Pod względem finansowym i materialnym zabezpieczyć "PRZEGLĄD
HISTORYCZNO-WOJSKOWY" III Viceministerstwo Obrony Narodowej,
umieszczając wydatki na czasopismo w budżecie Głównego Zarządu
Polityczno-Wychowawczego z uwzględnieniem honorariów za artykuły
i zdjęcia w kwocie 50.000 złotych na numer. Szczegółowa kalkulacja
przedstawi Biuro Historyczne.
- 5/ Wszelkie wpływy finansowe za "PRZEGLĄD HISTORYCZNO-WOJSKOWY"
przelewać do kasy Głównego Zarządu Pol. Wych. na rachunek
wznowienia kredytów na wydatki wydawnicze czasopiśma.

ZA NACZELNEGO DOWÓDCY W.P.
do spraw pol. wych.

Władysław KORCZYK /
Gen. Dywizji.

NACZELNY DOWÓDCA W.P.

Michał ZYMIERSKI /
Marszałek Polski.

SZEF SZTABU GENERALNEGO W.P.

Władysław KORCZYK /
Gen. Broni.

Rozdzielczość:

a/a.

Nacz. D. ca.

Inf. Sztabu Gen.

III Viceminister

Pol. Zarząd Pol. Wych.

IV Viceminister

Referat Rozkazu

- 27. III 46.

Wpł. do 26. III 1946 r.
R. Nr. 1946 r. 12. 18
klasyfik.

Michał